
tivnost dogaja, temveč glede na občinstvo in prvotni namen besedila, ki ga je predvidel avtor. Na primer, mnogo besedil, ki se jih uporablja pri pouku, ni specifično zasnovanih za delo v šoli – literarno besedilo, ki ga dijaki berejo pri pouku slovenskega jezika, je bilo prvotno zasnovano za prostočasno branje oz. uživanje v branju. Tovrstno besedilo bo glede na njegov prvotni pomen v raziskavi PISA vključeno v kategorijo osebnega in ne izobraževalnega konteksta, medtem ko se učbeniki, ki jih dijaki prav tako berejo v šoli ter izven nje, uvrščeni v kategorijo izobraževalnega konteksta.

Pomembno je poudariti, da se štiri omenjene kategorije prekrivajo. Kot že omenjeno, se v praksi pogosto dogaja, da je namen določenega besedila tako izobraževanje kot branje za užitek oz. zabavo (osebni in izobraževalni kontekst) ali pa besedilo podaja strokovni nasvet, ki je obenem tudi splošna informacija (poklicni in javni kontekst). Namen raziskave PISA je zagotoviti čim večjo raznolikost bralnih kontekstov in vsebin. Cilj je doseči ravnovesje med široko opredelitvijo bralne pismenosti, ki se uporablja v raziskavi PISA, in jezikovno ter kulturno raznolikostjo sodelujočih držav. Ta raznolikost pomaga zagotoviti, da nobena skupina sodelujočih učencev nima prednosti zaradi vsebine nalog.

V nadaljevanju podrobneje opisujemo štiri temeljne bralne situacije oz. kontekste.

Osebni kontekst

Ta situacija branja poteka zato, da se uresničijo interesi posameznika, in sicer tako praktični kot tudi intelektualni. Vključuje tudi branje, katerega namen je ohranjanje ali razvijanje odnosa z drugimi ljudmi. Vsebine ponavadi vključujejo osebna pisma, leposlovje, biografije in informativna besedila, ki jih posameznik bere zaradi radovednosti v prostem času ali za razvedritev (Repež in Štraus, 2007).

Javni kontekst

Ta situacija branja poteka zato, ker posameznikom omogoča sodelovanje v aktivnostih širše družbe. Vključuje tako uporabo uradnih dokumentov kot tudi informacije o javnih dogodkih. Na splošno so ta besedila povezana z bolj ali manj anonimnimi stiki z drugimi (prav tam).

Poklicni kontekst

Čeprav vsem sedanjim 15-letnikom na delu ne bo treba enako pogosto brati, je kljub temu pomembno ovrednotiti njihovo pripravljenost za premik v svet dela, ker bo približno 50 odstotkov 15-letnikov v večini držav v letu ali dveh postalo del delovne sile. Naloge tega tipa lahko prepoznamo kot »beremo zato, da naredimo«, ker so povezane z izvedbo neposrednih delovnih nalog (prav tam).